



## KKTC EMO Başkanı Kadri BÜRÜNCÜK: “Uluslararası firmalar ülkemizde ürünlerini satıyor, ama KKTC’yi görmezden geliyor”

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Elektrik Mühendisleri Odası Başkanı Kadri Bürüncük ile, EMO'nun düzenlediği 10. Ulusal Kongre Fuarında dergimiz standında görüştük.

Bürüncük, KKTC'deki elektrik mühendislerinin sayısı ve dağılımı, KKTC'de elektrik enerjisi, Güney'le ilişkiler konularında bilgiler verdi.

### - Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Doğu Akdeniz Üniversitesi mezunuyum. Lisan'dan sonra Mastur ve Doktora eğitimimi de aynı üniversitede yaptım. Mastur ve Doktora sırasında Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde asistanlık ve öğretim görevliliği yaptım. 98'de askerlik görevimi yerine getirdikten sonra 2000 yılı şubatından beri Yakın Doğu Üniversitesinde akademik hayatımı sürdürüyorum. Aynı zamanda Bölüm Başkan Yardımcısıyım.

### - KKTC sınırları, içindeki elektrik mühendisleri hakkında bilgi verir misiniz?

- Kuzey Kıbrıs'ta Odamıza kayıtlı 410 elektrik mühendisi var. Oda'ya kayıtlı olmayan az sayıda da olsa elektrik mühendisi mevcut. Kayıtsız olanların çoğunluğu aktif olarak mühendislik yapmayan kişilerdir. Odaya üye olmayanların sayısı yüz dolayındadır. Dolayısıyla KKTC'deki elektrik mühendisi sayısı 500 kadardır.

### - KKTC'de yasalar muen-

### dislerin Oda'ya üye olmasını zorunlu tutuyor mu?

- Kesinlikle, yasaya göre elektrik mühendisliği görevinin yapılabilmesi için Oda'ya üyelik şart.

### - KKTC'de elektrik mühendisleri çalışma alanı bulabiliyor mu? İşsizlik oranı hakkında ne söyleyebilirsiniz?

- Genel olarak evet. Çalışma imkanı bulabiliyorlar. Bunu söylerken Kıbrıs'ta çok fazla mühendislik hizmeti bulunmadığını da vurgulamak isterim. Çalışan üye arkadaşların 100'e yakını devlette. Bunların arasında Elektrik Kurumu, Telefon İdaresi, Radyo Televizyon Kurumu, Sivil Havacılık gibi devlet kurumlarını sayabiliriz. Bunun yanında yine büyük bir kısmı KKTC'deki özel üniversitelerde çalışan üyelerimizdir. Hemen hemen en büyük kısmı üniversitelerde çalışanlar oluşturuyor. Mastur ve Doktora eğitimi yapan, asistan olarak çalışan üyelerimiz de var.

### - Serbest çalışan veya şirketlerde çalışan mühendisler var mı?

- Var tabii. Sadece proje çizmekle geçimini sağlayan mühendis sayısı çok az. Serbest çalışan mühendislerimizin çoğu elektrik malzemesi satışı ve müteahhitlik de yapıyor.

### - KKTC, Türkiye Cumhuriyeti dışında hiçbir ülke tarafından tanınmıyor. Bunun elektrik ala-

nına nasıl yansıdığını sormak istiyorum. Uluslararası elektrik malzemesi üreticileri KKTC'de temsil ediliyor mu, şirketleri veya ortaklıkları var mı?

- Ürünleri satıyor fakat hiçbir yabancı firmanın merkezlerini temsil eden temsilcilikleri yok.

### - Sizce bunun siyasal bir nedeni mi var, yoksa neden pazarın ekonomik olarak belli bir düzeyin altında kalması mı?

- En büyük sebebi siyasal, KKTC'nin tanınmamış olmasından kaynaklanıyor. Çünkü Kıbrıs'ın güney yansında birçok yabancı firmanın doğrudan kendilerinin açtığı temsilcilikleri var. Aynı adanın bir yansında varken Kuzey'de olmaması bence tamamen siyasal nedenden kaynaklandığının bir kanıtı.

### - KKTC'de elektrifikasyonla ilgili bilgi verir misiniz?

- Esas elektrik üretimi 2 adet 60'ar megavatlık santralden oluşuyor. Bunlar fuel oil'le çalışıyor. Ülke enerji üretiminin iki santrala bağlı olması büyük bir dezavantaj. En küçük bir arıza veya problem durumunda, ülkenin yansı veya bazen tamamı belli bir süre elektriksiz kalabiliyor. 60 megavatlık iki santral dışında iki tane 20'şer megavatlık gaz türbini de var. Bunlar yeni santral değil. 1974 Banış Harekatından sonra Türkiye'de belli bölgelerde açığa alınan santral-

ların getirilmesi sonucu kurulmuştur. Verimleri yüksek değil, üretimi ekonomik değil. Fakat görev yapıyorlar. Pik zamanlarda çalışıyorlar. Çabuk üretime geçme avantajlarının yararlanılıyor.

**- Güney'le Kuzey arasında enerji alışverişi var mı?**

- 74 Barış Harekatından önce Kuzey'in elektrik enerjisi de Güney'deki santrallardan sağlanmaktaydı. Harekattan sonra, Türk tarafı ayrılınca zaman zaman problemler yaşanmaya başlandı. Belirli gerekçelerle zaman zaman elektrikler kesilmeye başlandı. Dolayısıyla, kullandığımız elektriği kendimizin üretmemiz gerektiği ortaya çıktı. 1994 yılında 2x60 megavatlık santrallardan birincisi, iki yıl sonra da ikincisi devreye girdi. Santralların devreye girdiği tarihten itibaren Güney'den alınan enerji tamamen kesildi.

**- KKTC'deki üretim tesisleri yeterli mi?**

- 120 Megavatlık ihtiyacımız 120 megavatlık da kurulu gücümüz var. Hiç yedek yok. Pik zamanlarda yeterli olmadığı için az önce söylediğim gibi 2x20 megavatlık gaz türbinleri devreye alınıyor.

Bu arada bu yıl devreye alınması planlanan yap-işlet modeli 20 megavatlık bir santral Kalecik'e kuruluyor. Santralı kuran, Türkiye'den bir özel firma. Bu yıl içerisinde bu santralin da devreye alınması gündemde.

**Enterkonekte sistem yok...**

- Bir yandan da Güney'den gelen hatlar var...

- Eskiden tüm elektriği Güney'den aldığımız için altyapı mevcuttu. Kuzey'e yapılan santraldan sonra, gerek duyulan hatlar, santrallara yöneltildi. Güney'den gelen hatlar, sökülüp atılmadı. Herhangi bir anlaşma olması halinde kullanılabilir.

**- Elektrifikasyon açısından bakıldığında bir anlaşmanın olumlu sonuç vereceği söylenebilir...**

- Olumlu sonuçlar sağlar. Güney Kıbrıs'ta 1000 megavata yakın kurulu güç var şu anda ve bu 1000

megavatlık kurulu güç adanın çeşitli bölgelerinde bulunan 8-10 santraldan oluşuyor, bizdeki gibi bir noktada bulunan iki santral üzerinde değil. Güney'in nüfusu 1 milyon, KKTC'nin ise 200 bin kadar.

**- KKTC'ye Türkiye'den, denizin altına kablo döşenerek enerji iletimi konusu var. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?**

- Türkiye'den enerji gelme konusu belli dönemlerde gündeme oturtuluyor. Bunlar maalesef çok ciddi araştırmalar, projeler ve politikalarla gündeme gelmiyor. Uzun süre de gündemde kalmıyor. Türkiye'de de gerçek anlamda enerji ve iletişim politikalarının olmadığı söyleniyor. Türkiye'de yoksa bizde hiç yok.

Türkiye'den enerji alınması konusu genelde, Türkiye'den su hattı çekilmesi konusu ile birlikte gündeme geliyor. Kıbrıs'ın en önemli iki sorunu biri su, biri elektrik problemidir. Zaman zaman su ve elektrik hatlarının birlikte çekilmesi gündeme gelmiştir. Eğer bu araştırmalar ciddi olarak yapıp bir politika haline getirilir, ekonomik bu-

lunur ve gerekli finansman sağlanıp uygulamaya geçerse gerçekten Kıbrıs çok rahatlayacaktır. Bizim Güney'e vereceğimiz çok şeyimiz olacaktır. Onlar bazı konularda bize bağlı duruma geçebileceklerdir. Özellikle su önemli. Elektrikte çok ciddi problem çıkmadıkça sorun yaşamazlar. Alt yapılarını tamamlamışlar.

**- Elektrik sistemleri bakımından fark yok değil mi?**

- Yok, tamamen aynı sistem, İngiliz sistemi.

**- Güney Kıbrıs'daki elektrik mühendisleri ile ilişkileriniz hakkında bilgi verir misiniz?**

- Uzun zamandır Güney Kıbrıs elektrik mühendisleri ile görüşmeleriniz oluyor. Sınırdan geçişlerin izne bağlı olması sebebiyle eskiden yapılan görüşmeler, seminerler, toplantılar olduğu dönemde gerçekleşiyordu. İlişkilerimiz vardı ama çok sınırlıydı. 23 Nisan 2003'den itibaren kapıların tamamen serbest bırakılması ile görüşme imkanlarımız arttı. Aynı adada yaşamamız nedeniyle ilişkilerimizin olması bir zorunluluk. Kuzey'den Güney'e geçiş çalışan mühendisimiz, teknisyenimiz var. Dolayısıyla ortak sorunlarımızı, mühendis, teknisyen ve vatandaşlarımızın sorunlarını karşılıklı konuşup çözüme durumundayız. İlişkiler var ve ilişkilerin daha da ileriye götürülmesi gerekir.

Kıbrıs sorunundaki gelişmeleri izliyoruz. Çok yakın gelecekte Güney Kıbrıs Avrupa Birliği'ne giriyor. O tarihe kadar Kıbrıs görüşmelerinin hızlanması gündeme geliyor. Bunun sonucu ne olur bilemiyoruz, diğer yandan Türkiye Avrupa Birliği ile görüşmelerini sürdürüyor. Baktığımız zaman her yönden, bizim de bir şekilde Avrupa Birliği'ne hazır olmamız gerektiği gerçeği ortada bu amaçla Güney'de bulunan Mühendisler Birliği ile ortaklaşa olarak, elektrik konusunda Avrupa Birliği kriterleri konulu bir ortak konferans düzenledik. Bunun gibi başka benzer bir toplantıyı AB temsilcileri ile yakın bir gelecekte gerçekleştirme arzusunda ve girişimindeyiz. Sizi de bu toplantıya bekliyoruz. ●

